https://doi.org/10.18485/lsp.2025.6.ch38

Kristina Marković*
Univerzitet u Beogradu, Poljoprivredni fakultet
Srbija
https://orcid.org/0000-0001-6854-1995

Danijela Đorđević
Univerzitet u Beogradu, Poljoprivredni fakultet
Srbija
https://orcid.org/0000-0002-8804-4037

STAVOVI STUDENATA PREMA STRATEGIJAMA UČENJA STRANIH JEZIKA STRUKE NA POLJOPRIVREDNOM FAKULTETU U BEOGRADU

Apstrakt: U radu se razmatraju stavovi studenata prema strategijama učenja stranog jezika struke koje predstavljaju ključan faktor u upravljanju procesom usvajanja i upotrebe stranog jezika. Putem onlajn upitnika sprovedeno je istraživanje među studentima Poljoprivrednog fakulteta Univerziteta u Beogradu školske 2022/23. godine, fokusirano na strategije učenja engleskog i nemačkog jezika struke. Uzorak je obuhvatao 182 ispitanika. Rezultati istraživanja ukazali su na to da studenti, u zavisnosti od konkretne strategije učenja koju primenjuju, imaju razvijenu odnosno nedovoljno razvijenu svest o važnosti njene primene u procesu usvajanja navedenih jezika. Istraživanje je pokazalo da studenti aktivno koriste strategije učenja, poput gledanja televizije ili filmova na stranom jeziku, obraćanja pažnje na nekoga ko govori strani jezik, odnosno planiranja rasporeda kako bi imali više vremena za učenje i uvežbavanje. Rezultati takođe pokazuju da je neophodno da se studentima ubuduće ukaže na značaj ovih strategija i da im se pruži podrška kako bi što uspešnije usvojili strani jezik.

Ključne reči: strani jezik struke, strategije učenja, autonomija studenata, Poljoprivredni fakultet

1. UVOD

Istraživanje strategija učenja stranog jezika ima za cilj ispitivanje sledećeg: treba ispitati šta je to što razlikuje uspešnog učenika jezika od manje uspešnog.

* markovic.kristina@agrif.bg.ac.rs

U osnovi ovog pitanja je pretpostavka da ako se identifikuju te razlike moguće je poboljšati veštine, tehnike i strategije manje uspešnih učenika, a koje vode postizanju boljeg uspeha u procesu usvajanja jezika. Primena strategija učenja treba da doprinese sticanju znanja kako u kvantitativnom tako i u kvalitativnom smislu. Povezanost između strategija učenja i uspeha u učenju je razumljiva i mnogostruko ispitivana.

Strategije učenja stranog jezika predstavljaju ključan faktor u upravljanju procesom usvajanja i upotrebe stranog jezika. Primena odgovarajućih strategija učenja predstavlja temelj savremenog pristupa nastavi stranog jezika i vodi ka većoj autonomiji studenata. Ove strategije bi trebalo da osposobe studente da mogu da usvajaju nova, ali i da samostalno produbljuju postojeća znanja.

Pitanjem korišćenja strategija učenja stranih jezika bavili su se mnogi strani i domaći istraživači, nudeći različite definicije, modele i podele. Dato istraživanje zasniva se na definiciji koju je predložila Oksford (Oxford 1990), uz osvrt na istraživanja koja su sproveli Grifits (Griffiths 2003), kao i domaće autorke Ćirković Miladinović (2011, 2014, 2015), Blagojević (2012) i Stanojević Gocić (2018).

Uzimajući u obzir rezultate gore navedenih istraživanja, nastojale smo da istražimo koje strategije učenja i u kojoj meri koriste studenti Poljoprivrednog fakulteta Univerziteta u Beogradu prilikom učenja engleskog i nemačkog stručnog jezika.

U nastavku ćemo se osvrnuti na sprovedena istraživanja, zatim ćemo opisati metodologiju istraživanja, izložiti i interpretirati rezultate do kojih smo došle, i na kraju navesti implikacije istraživanja, kao i moguće smernice za neka buduća istraživanja.

2. TEORIJSKI OKVIR

Dobro je poznato da strategije učenja igraju značajnu ulogu u usvajanju stranih jezika, budući da one omogućavaju studentima da efikasnije uče, brže usvajaju i pamte nove informacije, ali i da postanu samostalniji u samom procesu učenja, dakle, vode ka većoj autonomiji studenata. Takođe, one doprinose i povećanju motivacije studenata i njihovog samopouzdanja. Sam termin strategije učenja definiše se različito, a ovde ćemo navesti definiciju koju je dala Oksford (Oxford 1990, 8): „Strategije učenja su specifične radnje koje preduzima učenik kako bi učenje bilo lakše, brže, prijatnije, samostalnije, efikasnije i primenljivije na nove situacije."[1]

Postoji značajan broj istraživanja strategija učenja koja su sprovedena u svetu i kod nas, uključujući različite podele i tipove (Oxford 1990; Griffiths 2003). Oksford (1990, 14–22) je strategije učenja podelila na direktne strategije (strategije pamćenja, kognitivne i kompenzacijske), koje učenici direktno primenjuju na jezik, i indirektne strategije (metakognitivne, afektivne i društvene), pomoću kojih učenici upravljaju i kontrolišu sopstveni proces učenja.

1 "Learning strategies are specific actions taken by the learner to make learning easier, faster, more enjoyable, more self-directed, more effective, more transferable to new situations."

Među dosadašnjim istraživanjima strategija učenja na našem prostoru od značaja je spomenuti istraživanje koje je sprovela Ćirković Miladinović (2011) u okviru strategija učenja engleskog jezika kao stranog sa osvrtom na zastupljenost afektivnih strategija učenja engleskog jezika kod studenata prve godine studija na pedagoškim i učiteljskim fakultetima u Srbiji. U okviru šest kategorija strategija učenja rezultati su pokazali da studenti najviše koriste metakognitivne i socijalne strategije učenja a najmanje afektivne strategije učenja stranog jezika, te da je poznavanje afektivnih strategija učenja nedovoljno i zanemareno u odnosu na druge strategije.

Blagojević (2012) bavila se značajem strateške kompetencije u učenju engleskog jezika struke za akademske potrebe i pitanjem da li i u kojoj meri primena strategija učenja u nastavi engleskog jezika utiče na razumevanje prezentovanog nastavnog materijala u okviru učenja engleskog jezika struke. Rezultati istraživanja su pokazali da se korišćenjem strategija učenja povećava stepen motivisanosti studenata i njihova zainteresovanost za evaluaciju sopstvenih postignuća.

Ivana Ćirković Miladinović (2014) istraživala je strategije učenja u nastavi stranog jezika koje koriste studenti (na pedagoškim i učiteljskim fakultetima u Srbiji) sa posebnim akcentom na učestalost korišćenja ovih strategija. Rezultati istraživanja su pokazali da se mišljenje nastavnika i studenata veoma razlikuje u pogledu korišćenja određenih strategija učenja. Ovakvo saznanje može doprineti da se nastava na fakultetima znatno poboljša. Takođe, Ćirković Miladinović (2015) je istraživala u kojoj meri studenti koriste afektivne strategije učenja engleskog jezika kao jezika struke na tri fakulteta koji obrazuju vaspitače i učitelje u Srbiji tokom usmenog izražavanja na času. Rezultati su pokazali da studenti najviše koriste metakognitivne i društvene strategije, a najmanje afektivne strategije i da na različitim fakultetima studenti koriste različite vrste afektivnih strategija u toku usmenog izlaganja. Autorka smatra da su rezultat tih neujednačenosti razlike u nastavnim programima engleskog jezika kao jezika struke (Ćirković Miladinović 2015, 142).

Istraživanje koje je sprovela Stanojević Gocić (2018) odnosi se na različite strategije učenja u nastavi engleskog jezika struke i njihovu povezanost sa jezičkim postignućima. Prema dobijenim podacima najčešće korišćene strategije u učenju stranog jezika su korišćenje računara i gledanje filmova na engleskom jeziku, dok se najređe koriste strategije čitanje novina i pisanje na engleskom jeziku. Najviši stepen pozitivne korelacije strategije učenja sa postignutim uspehom (na testu) postignut je u okviru strategije gledanja filmova na stranom jeziku, dok je najniži stepen povezanosti dobijen kod strategije koja se odnosi na izradu domaćih zadataka (Stanojević Gocić 2018, 296).

U okviru istraživanja van naše zemlje spomenućemo gorenavedeno istraživanje koje je sprovela Grifits (2003) u privatnoj školi jezika u Oklandu, na Novom Zelandu, sa glavnim ciljem da se ispita veza između učestalosti korišćenja

strategija za učenje jezika i nivoa kursa učenika, istražujući i obrasce korišćenja strategija učenja u zavisnosti od faktora kao što su nacionalnost, pol i starost. U ovom istraživanju korišćen je Inventar strategija za učenje jezika (engl. *Strategy Inventory for Language Learning – SILL*). Podaci su prikupljeni korišćenjem navedenog upitnika, koji sadrži 50 stavki i meri učestalost korišćenja strategija na petostepenoj Likertovoj skali. Učesnici su bili podeljeni u sedam nivoa kurseva, od osnovnog do naprednog. Rezultati su pokazali statistički značajnu korelaciju između učestalosti korišćenja strategija i nivoa kursa. Studenti na naprednim nivoima kursa pokazali su višu prosečnu učestalost korišćenja strategija u poređenju sa studentima na osnovnim nivoima. Studenti iz Evrope su se, u proseku, nalazili na višem nivou kursa i češće koristili strategije u poređenju sa svojim kolegama iz Azije. Nisu pronađene značajne razlike u korišćenju strategija na osnovu pola ili starosti. Studija zaključuje da napredni studenti češće koriste širi i sofisticiraniji spektar strategija za učenje jezika. Rezultati sugerišu da efikasno korišćenje strategija može doprineti uspešnom učenju jezika, te se u istraživanju autorka zalaže za uključivanje ovih i rezultata do kojih su došle slične studije u programe za razvijanje svesti o važnosti strategija (Griffiths 1990, 381).

Imajući u vidu navedena istraživanja sproveli smo istraživanje o stavovima studenata prema strategijama učenja stranih jezika struke na Poljoprivrednom fakultetu u Beogradu.

3. MATERIJAL I METODOLOGIJA

Kako bi se utvrdili stavovi studenata prema strategijama učenja stranih jezika struke sprovedeno je istraživanje na Poljoprivrednom fakultetu Univerziteta u Beogradu školske 2022/23. godine. Ispitanici su bili studenti prve i druge godine osnovnih akademskih studija koji uče nemački i engleski jezik struke, svih studijskih programa: Biljne proizvodnje, Zootehnike, Agroekonomije, Prehrambene tehnologije, Biotehničkog i informacionog inženjeringa, Zaštite životne sredine u proizvodnji hrane i Fitomedicine.

U svrhu istraživanja korišćen je Inventar strategija za učenje jezika (Oxford, 1990; Griffiths, 2003). Upitnik se sastojao od ukupno 50 tvrdnji koje su zapravo uključivale šest osnovnih kategorija strategija učenja jezika: strategije pamćenja (9 tvrdnji), kognitivne strategije (14 tvrdnji), kompenzacijske strategije (6 tvrdnji), metakognitivne strategije (9 tvrdnji), afektivne strategije (6 tvrdnji) i društvene strategije (6 tvrdnji). Studenti su imali mogućnost da odluče u kojoj meri će se složiti sa datim tvrdnjama (1– nikada; 2 – skoro nikada; 3 – ponekad; 4 – skoro uvek; 5 – uvek).

Upitnik je distribuiran onlajn (kao *GoogleDocs*). Na upitnik je odgovorilo ukupno 182 studenta, 62,6% ženskog i 37,4% muškog pola. Starosna dob se kretala od 18 do 48 godina (prosečna starosna dob je 19,7; standardna devijacija 2,4643); najviše studenata je imalo 19 (49,5%) odnosno 20 godina (33,5%). Malo

više ispitanika je završilo srednju stručnu školu (n=94; 51,6%), dok je 48,4% (n=88) završilo gimnaziju. Aritmetička sredina samoprocene poznavanja engleskog odnosno nemačkog jezika iznosila je 3,38 (standardna devijacija 1,1046), s time što je najveći broj studenata (n=70, 38,5%) svoje znanje ocenio ocenom 3, 24,7% studenata ocenom 4, 18,7% studenata ocenom 5, dok je najmanji broj studenata 6% svoje znanje ocenio jedinicom.

4. REZULTATI I DISKUSIJA

Istraživanje obuhvata šest osnovnih kategorija strategija učenja: strategije pamćenja, kognitivne strategije, kompenzacijske strategije, metakognitivne strategije, afektivne strategije i društvene strategije. Rezultati istraživanja predstavljeni u tabeli 1 prikazuju učestalost upotrebe strategija učenja stranog jezika među ispitanicima.

Tabela 1. Učestalost upotrebe strategija učenja

Strategije	Aritmetička sredina	Standardna devijacija
Strategije pamćenja	2,60	0,4536
Kognitivne strategije	3,09	0,3442
Kompenzacijske strategije	3,00	0,4042
Metakognitivne strategije	3,38	0,2803
Afektivne strategije	3,05	0,6441
Društvene strategije	2,95	0,1599

Najčešće korišćene strategije su metakognitivne strategije (M=3,38, SD=0,2803), koje pomažu studentima da planiraju, nadgledaju i procenjuju proces učenja. Slede kognitivne strategije (M=3,09, SD=0,3442) i kompenzacijske strategije (M=3,00, SD=0,4042), koje omogućavaju studentima da obrade i nadomeste jezičke nedostatke. Afektivne strategije, koje su usmerene na regulisanje emocija, imaju prosečnu vrednost 3,05, ali uz najvišu standardnu devijaciju (SD=0,6441), što ukazuje na značajnu varijabilnost među ispitanicima. Društvene strategije (M=2,95, SD=0,1599) i strategije pamćenja (M=2,60, SD=0,4536) su najređe korišćene, što može ukazivati na manju potrebu za društvenom interakcijom i memorijskim tehnikama u procesu učenja.

Analizom pojedinačnih kategorija strategija učenja došli smo do rezultata da u okviru strategija pamćenja (tabela 2) studenti najviše koriste strategiju zamišljanja slika za pamćenje novih reči (aritmetička sredina 3,17), dok su strategije „koristim nove reči u rečenici“ (aritmetička sredina 3,08) i „često pregledam lekcije iz engleskog/nemačkog jezika“ (aritmetička sredina 2,90) umereno zastupljene (što je praksa koju većina studenata koristi povremeno ili

često), dok strategije poput korišćenja rima ili kartica za pamćenje novih reči i korišćenje lokacije za pamćenje reči imaju nisku primenu, sa aritmetičkom sredinom ispod 2,5.

Tabela 2. Strategije pamćenja

Tvrdnja	1	2	3	4	5	Aritmetička sredina
1. Razmišljam o odnosima među rečima	5,93%	20,88%	37,91%	14,84%	10,44%	2,83
2. Koristim nove reči u rečenici	6,04%	12,64%	55,49%	18,68%	7,14%	3,08
3. Zamišljam slike da zapamtim nove reči	13,74%	13,19%	32,97%	22,53%	17,58%	3,17
4. Zamišljam mentalne slike	20,33%	20,88%	34,07%	17,58%	7,14%	2,70
5. Koristim rime da zapamtim nove reči	40,66%	12,09%	29,12%	11,54%	6,59%	2,31
6. Koristim kartice za pamćenje novih reči	55,49%	16,48%	19,23%	4,40%	4,40%	1,86
7. Gestikuliram nove reči	26,92%	23,63%	30,22%	12,09%	7,14%	2,49
8. Često pregledam lekcije iz engleskog/ nemačkog jezika	11,54%	20,33%	42,31%	18,68%	7,14%	2,90
9. Koristim lokaciju da zapamtim nove reči	42,31%	21,43%	26,37%	7,69%	2,20%	2,06

U okviru kognitivnih strategija (tabela 3), najvažnije strategije koje studenti koriste uključuju gledanje TV ili filmova i serija na stranom jeziku (aritmetička sredina 3,75), što je razumljivo najpopularnija strategija imajući u vidu razvoj savremene tehnologije, kao i traženje sličnih reči iz maternjeg jezika (aritmetička sredina 3,45). Korišćenje novih reči u različitim kontekstima i strategije ponavljanja novih reči pisanjem ili izgovorom su takođe istaknute, s aritmetičkim sredinama od 3,25 odnosno 3,38. Studenti umereno koriste strategije kao što su čitanje teksta sa preletanjem i zatim pažljivo čitanje (aritmetička sredina 3,10) i deljenje reči na razumljive delove (aritmetička sredina 3,16).

Tabela 3. Kognitivne strategije

Tvrdnja	1	2	3	4	5	Aritmetička sredina
10. Izgovaram ili pišem nove reči nekoliko puta	10,99%	14,29%	26,37%	22,53%	25,82%	3,38
11. Pokušavam da govorim kao izvorni govornici	2,09%	19,23%	9,12%	0,33%	19,23%	3,15
12. Vežbam zvuke engleskog/ nemačkog jezika	5,38%	0,33%	32,42%	17,58%	14,29%	2,95
13. Koristim reči koje znam na različite načine	9,89%	16,48%	3,52%	9,23%	20,88%	3,25
14. Započinjem razgovore na engleskom/ nemačkom jeziku	4,84%	5,27%	31,87%	14,84%	13,19%	2,86
15. Gledam TV ili filmove na engleskom/ nemačkom jeziku	8,79%	8,79%	24,18%	5,38%	42,86%	3,75
16. Čitam iz zadovoljstva na engleskom/ nemačkom jeziku	1,43%	15,93%	28,57%	12,64%	21,43%	2,97
17. Pišem beleške, poruke, pisma, izveštaje	8,02%	25,82%	26,37%	8,24%	11,54%	2,49

18. Prvo preletim tekst pa pažljivo čitam	6,48%	7,58%	6,37%	8,68%	20,88%	3,10
19. Tražim slične reči u svom jeziku	9,34%	13,19%	26,37%	25,27%	25,82%	3,45
20. Pokušavam da pronađem obrasce na engleskom/ nemačkom jeziku	1,43%	18,13%	34,62%	17,58%	8,24%	2,73
21. Delim reči na delove koje razumem	4,29%	15,38%	31,32%	7,58%	1,43%	3,16
22. Trudim se da ne prevodim reč po reč	9,34%	12,09%	1,32%	26,37%	20,88%	3,37
23. Pravim rezime	5,27%	9,23%	2,97%	2,09%	0,44%	2,63

Najvažnije kompenzacijske strategije (tabela 4) koje studenti koriste uključuju strategiju korišćenja sinonima („ako ne mogu da se setim reči koristim sinonim“), koja je najpopularnija (aritmetička sredina 3,50), što pokazuje visok nivo fleksibilnosti u jeziku i pokušaj izbegavanja jezičke blokade. Strategija pogađanja značenja nepoznatih reči takođe se veoma koristi, sa aritmetičkom sredinom 3,41, što ukazuje na pokušaj aktivnog razmišljanja i razumevanja jezika u kontekstu. Gestikulacija se često koristi kao način kompenzacije nedostatka reči i koristi se često u situacijama kada izgovorena reč nije dovoljna za prenošenje značenja (aritmetička sredina 3,07). Studenti se manje oslanjaju na strategije poput izmišljanja reči u nedostatku pravih (aritmetička sredina 2,52) ili pogađanja šta će osoba sledeće reći (aritmetička sredina 2,60), ali koriste čitanje bez traženja svake nove reči umereno (aritmetička sredina 2,91).

Tabela 4. Kompenzacijske strategije

Tvrdnja	1	2	3	4	5	Aritmetička sredina
24. Pogađam značenje nepoznatih reči	10,44%	9,89%	34,07%	19,78%	25,82%	3,41
25. Kada ne mogu da se setim nijedne reči, koristim gestikulaciju	17,03%	13,74%	33,52%	17,03%	18,68%	3,07

26. Izmišljam reči ako ne znam prave	32,97%	20,33%	21,98%	10,99%	13,74%	2,52
27. Čitam bez traženja svake nove reči	15,93%	18,13%	36,26%	18,13%	1,54%	2,91
28. Pogađam šta će druga osoba sledeće reći	25,27%	9,78%	32,97%	13,74%	8,24%	2,60
29. Ako ne mogu da se setim reči, koristim sinonim	7,69%	12,09%	29,67%	23,63%	26,92%	3,50

Najvažnije metakognitivne strategije koje studenti koriste (tabela 5) uključuju obraćanje pažnje na govornike stranog jezika (aritmetička sredina 3,80), što ukazuje na fokus na razumevanje slušanjem u procesu usvajanja jezika, kao i korišćenje sopstvenih grešaka u cilju poboljšanja stečenog znanja (aritmetička sredina 3,56), što opet ukazuje na visok stepen motivisanosti za učenjem. Strategija iznalaženja načina za unapređenje procesa učenja je visoko rangirana (aritmetička sredina 3,64), i potvrđuje razvijenu svest kod studenata o težnji ka ličnom napretku. Planiranje vremena za učenje koristi polovina studenata (aritmetička sredina 3,44), dok strategija postavljanja jasnih ciljeva za poboljšanje stranog jezika (aritmetička sredina 3,23) i samorefleksija (aritmetička sredina 3,47) ukazuju na značajnu svest o napretku u učenju jezika.

Tabela 5. Metakognitivne strategije

Tvrdnja	1	2	3	4	5	Aritmetička sredina
30. Pokušavam da pronađem što više načina da koristim engleski/nemački jezik	7,69%	5,38%	39,01%	17,03%	20,88%	3,28
31. Koristim svoje greške da mi pomognu da budem bolji/a	6,59%	9,89%	30,22%	27,47%	25,82%	3,56
32. Obraćam pažnju na nekoga ko govori engleski/nemački jezik	7,14%	7,69%	21,98%	24,18%	39,01%	3,80

33. Pokušavam da saznam kako da bolje učim	6,59%	8,79%	29,67%	24,18%	30,77%	3,64
34. Planiram svoj raspored da bih imao/la vremena za učenje	8,24%	17,58%	25,27%	19,78%	29,12%	3,44
35. Tražim ljude sa kojima mogu da pričam na engleskom/ nemačkom jeziku	17,58%	19,78%	30,77%	19,78%	12,09%	2,89
36. Tražim prilike da čitam na engleskom/ nemačkom jeziku	16,48%	15,38%	28,02%	19,78%	20,33%	3,12
37. Imam jasne ciljeve kako da poboljšam engleski/nemački jezik	9,34%	18,13%	30,22%	24,73%	17,58%	3,23
38. Razmišljam o svom napretku u učenju engleskog/ nemačkog jezika	7,69%	11,54%	31,32%	24,73%	24,73%	3,47

Afektivne strategije imaju poseban značaj među strategijama učenja stranog jezika (tabela 6). Najvažnije afektivne strategije koje studenti koriste uključuju pokušaj opuštanja kada osete strah da upotrebe strani jezik, što radi značajan broj studenata (aritmetička sredina 3,42), kao i strategiju samopodrške, gde gotovo polovina studenata ohrabruje sebe da govori uprkos strahu koji oseća (aritmetička sredina 3,31). Iako većina studenata prepoznaje kada su napeti ili nervozni (aritmetička sredina 3,70), samo manji deo koristi strategiju samonagrađivanja (aritmetička sredina 3,09), dok većina uopšte ne koristi dnevnik za beleženje svojih osećanja (aritmetička sredina 1,85). Strategija razgovora sa nekom osobom o osećanjima u vezi sa učenjem jezika je umereno zastupljena (aritmetička sredina 2,95).

Tabela 6. Afektivne strategije

Tvrdnja	1	2	3	4	5	Aritmetička sredina
39. Pokušavam da se opustim kada se plašim da koristim engleski/ nemački jezik	8,79%	11,54%	33,52%	20,88%	25,27%	3,42
40. Ohrabrujem sebe da govorim čak i kada se bojim	0,44%	6,48%	8,57%	20,88%	23,63%	3,31
41. Nagrađujem sebe kada mi dobro ide	9,78%	12,64%	28,02%	17,58%	21,98%	3,09
42. Primećujem ako sam napet/a ili nervozan/na	8,24%	8,79%	5,82%	19,23%	37,91%	3,70
43. Zapisujem svoja osećanja u dnevniku	1,54%	7,14%	20,88%	5,49%	4,95%	1,85
44. Razgovaram sa nekim o tome kako se osećam	1,43%	14,29%	2,42%	2,09%	19,78%	2,95

U kategoriji društvenih strategija (tabela 7) studenti najviše koriste strategiju „tražim da me isprave kada govorim“ (tvrdnja broj 46). Dakle, oni najčešće traže povratne informacije prilikom izražavanja na stranom jeziku (aritmetička sredina 3,15). Zatim sledi strategija koja podrazumeva da studenti u određenim situacijama traže pomoć od izvornih govornika stranog jezika (3,01), dok strategiju učenja koja podrazumeva da se traži od drugih da govore sporije ili da ponove izgovoreno studenti koriste umereno (2,98). Većina studenata nikada ne vežba strani jezik sa drugim studentima (tvrdnja 47) (aritmetička sredina 2,71). Takođe, oko 33% studenata ponekad postavlja pitanja na stranom jeziku, što ukazuje na to da studenti nisu u potpunosti sigurni ili nisu dovoljno motivisani da koriste ovu strategiju, koja je ključna za aktivno učešće u komunikaciji, dok 36,26% pokušava da nauči kulturu govornika, iako se ove strategije ne koriste dovoljno često (aritmetičke sredine 2,80 i 3,01). Mada studenti prepoznaju važnost kulturnog učenja, ova strategija nije previše često korišćena, iako je važno razumeti kulturu jezika kako bi se razvile dublje komunikacijske veštine.

Tabela 7. Društvene strategije

Tvrdnja	1	2	3	4	5	Aritmetička sredina
45. Tražim od drugih da govore polako ili ponove	19,23%	15,93%	30,22%	16,48%	18,13%	2,98
46. Tražim da me isprave kada govorim	15,38%	15,38%	30,22%	17,03%	21,98%	3,15
47. Vežbam engleski/ nemački jezik sa drugim studentima	23,63%	21,43%	25,27%	19,23%	10,44%	2,71
48. Tražim pomoć od govornika engleskog/ nemačkog jezika	20,33%	13,74%	28,02%	20,88%	17,03%	3,01
49. Postavljam pitanja na engleskom/ nemačkom jeziku	17,03%	24,73%	32,97%	11,54%	13,74%	2,80
50. Pokušavam da naučim kulturu govornika engleskog/ nemačkog jezika	14,29%	17,03%	36,26%	15,93%	16,48%	3,03

5. ZAKLJUČAK

Na osnovu dobijenih rezultata sprovedenog istraživanja možemo zaključiti koje su strategije više ili manje zastupljene kod studenata Poljoprivrednog fakulteta u Beogradu u procesu usvajanja stranog jezika struke. Među osnovnim kategorijama strategija učenja stranog jezika metakognitivne i kognitivne strategije imaju najveći značaj i najviše se koriste (3,38 i 3,09), dok se najmanje primenjuju strategije pamćenja (2,60).

Ako posmatramo svaku strategiju pojedinačno u okviru šest osnovnih kategorija strategija učenja jezika, rezultati istraživanja su pokazali da se najviše koriste strategije obraćanja pažnje na nekoga ko govori strani jezik (3,80), što pokazuje da su studenti veoma fokusirani na slušanje govornika stranog jezika i gledanje TV ili filmova i serija na stranom jeziku (3,75). Ove strategije su korisne za poboljšanje razumevanja slušanjem i usvajanje novih izraza i intonacija. Zatim sledi strategija prepoznavanja kada je student napet ili nervozan (tvrdnja „primećujem ako sam napet/a ili nervozan/na“) (3,70). Većina studenata uvek primećuje kada su napeti ili nervozni (37,91%), što znači da su veoma svesni kada su pod stresom. Ovo je važna strategija u učenju jezika, jer svest o emocionalnom stanju može pomoći u pronalaženju strategija za prevazilaženje anksioznosti i boljeg fokusiranja na zadatke. Strategija pronalaženja načina za unapređenje učenja (tvrdnja „pokušavam da saznam kako da bolje učim“) (3,64), koja ukazuje na visoku svest o ličnom napretku i težnji ka što boljem ovladavanju stranog jezika, kao i strategija učenja na sopstvenim greškama (3,56) takođe su od velikog značaja za usvajanje stranog jezika i studenti ih veoma često koriste u procesu učenja. Nasuprot tome, strategije učenja koje se najmanje koriste su zapisivanje svojih osećanja u dnevniku (1,85), korišćenje kartica za pamćenje novih reči (1,86), kao i korišćenje lokacije za pamćenje novih reči (2,06).

Rezultati sprovedenog istraživanja takođe su ukazali na to da studenti, u zavisnosti od konkretne strategije učenja koju primenjuju, imaju razvijenu odnosno nedovoljno razvijenu svest o važnosti primene određenih strategija i njihovih pozitivnih uticaja u procesu usvajanja navedenih jezika. Shodno tome, postoji velika potreba da se studentima ubuduće u toku nastavnog procesa ukaže na značaj svih pojedinačnih strategija učenja jezika, da im se daju smernice za njhovo što uspešnije korišćenje i, pre svega, da im se pruži podrška kako bi proces usvajanja stranog jezika bio što uspešniji.

Eventualna ograničenja istraživanja bila bi uključivanje u istraživanje studenata koji uče samo dva strana jezika, engleski ili nemački. Istraživanje strategija učenja jezika moglo bi se proširiti na studente koji uče francuski i ruski jezik, kao i to da bi se u istraživanje ovog tipa mogao uključiti još neki fakultet, kako bi dobijeni rezultati bili obuhvatniji.

Napomena o finansiranju
Rad drugog autora finansijski je podržan i nastao je kao rezultat istraživanja u okviru „Ugovora o prenosu sredstava za finansiranje naučnoistraživačkog rada zaposlenih u nastavi na akreditovanim visokoškolskim ustanovama u 2024. godini, evidencioni broj ugovora: 451-03-65/2024-03/200116”.

Literatura

Blagojević, Savka. 2012. „Značaj strateške kompetencije kod učenja engleskog jezika za akademske potrebe studenata iz srpske govorne sredine.“ U *Filologija i univerzitet: tematski zbornik radova*, urednik B. Dimitrijević, 721–735. Niš: Filozofski fakultet.

Ćirković Miladinović, Ivana. 2011. „Zastupljenost afektivnih strategija učenja engleskog jezika na nematičnim fakultetima.” U *Jezik struke: izazovi i perspektive – Zbornik radova Međunarodne konferencije 4–5. februar 2011*, 257–263. Beograd: Društvo za strane jezike i književnosti Srbije.

Ćirković Miladinović, Ivana. 2014. „Language learning strategies used by adult learners: Benefits for the teacher as a researcher.” *Andragoške studije* 1: 165–184.

Ćirković Miladinović, Ivana. 2015. „Primena afektivnih strategija u procesu učenja engleskog jezika kao jezika struke.” U *Strani jezik struke: prošlost, sadašnjost, budućnost Zbornik radova III Međunarodne konferencije 26–27. septembar 2014*, 137–143. Beograd: Univerzitet u Beogradu, Fakultet organizacionih nauka.

Griffiths, Carol. 2003. “Patterns of language learning strategy use.” *System* 31: 367–383. https://doi.org/10.1016/S0346-251X(03)00048-4

Oxford, Rebecca L. 1990. *Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know*. New York: Newbury House.

Stanojević Gocić, Maja. 2018. „Strategije učenja i postignuća studenata u nastavi engleskog jezika struke.” U *Strani jezik struke i profesionalni identitet: tematski zbornik* , 287–299. Beograd: Društvo za strane jezike i književnosti Srbije, Sekcija univerzitetskih nastavnika stranog jezika struke.

EINSTELLUNGEN DER STUDIERENDEN ZU DEN LERNSTRATEGIEN DER FACHFREMDSPRACHEN AN DER LANDWIRTSCHAFTLICHEN FAKULTÄT IN BELGRAD

Zusammenfassung

In der vorliegenden Arbeit werden die Einstellungen der Studierenden zu den Lernstrategien der Fachfremdsprachen dargelegt, die einen wichtigen Faktor im Prozess des Erwerbs und der Verwendung einer Fremdsprache darstellen. Der Einsatz entsprechender Lernstrategien ist die Grundlage eines modernen Fremdsprachenunterrichts und führt zur größeren Autonomie der Studierenden.

Anhand einer Online-Umfrage wurde im Schuljahr 2022/23 eine Untersuchung unter Studierenden an der Landwirtschaftlichen Fakultät der Universität Belgrad mit dem Schwerpunkt auf Lernstrategien der englischen und deutschen Fachfremdsprache durchgeführt. Die Untersuchung umfasste 182 Befragte. Die Ergebnisse zeigen, dass die Studierenden je nach von ihnen angewandten spezifischen Lernstrategien ein ausgeprägtes oder unzureichend ausgeprägtes Bewusstsein für die Bedeutung der Anwendung bestimmter Strategien und deren positive Auswirkungen auf den Prozess des Erwerbs der genannten Sprachen entwickelt haben. Die größte Bedeutung haben metakognitive und kognitive Strategien und werden am häufigsten eingesetzt, während Gedächtnisstrategien am wenigsten genutzt werden. Wenn

wir jede Strategie einzeln betrachten, nutzen Studierende am meisten folgende Strategien: sie schenken jemandem Aufmerksamkeit, der eine Fremdsprache spricht und sehen fern oder schauen Filme und Serien in einer Fremdsprache.
Die Forschungsergebnisse zeigen zudem, dass es notwendig ist, Studierende künftig im Fachsprachenunterricht auf die Bedeutung aller individuellen Lernstrategien hinzuweisen, ihnen Leitlinien für deren möglichst erfolgreichen Einsatz zu geben und vor allem ihnen die Förderung zu erweisen, damit der Fremdsprachenerwerb erfolgreicher wird.

Schlüsselwörter: Fachfremdsprache, Lernstrategien, Autonomie der Studierenden, Landwirtschaftliche Fakultät